

Klimatkontrakt 2030

Mellan Lunds kommun och myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

VERSION 2024

Innehåll

1. Klimatkontrakt 2030	3
2. Syftet med Klimatkontrakt 2030	3
3. Parter	4
4. Gemensamt åtagande	5
4.1 Governance - fortsatt utveckling av styrning, ledning och policy	5
4.2 Finansiering av insatser och utveckling av nya finansieringsmodeller	5
4.3 Lärande och innovation - att göra, dela och skala	5
5. Kommunens åtaganden	6
5.1 Klimatmål 2030	6
5.2 Klimatfärdplan 2030	12
5.3 Klimatinvesteringsplan 2030	17
6. Myndigheternas gemensamma åtaganden	20
6.1 Policyutveckling för accelererad lokal omställning	21
6.2 Samordnande insatser kring finansiering	21
6.3 Verka för svenskt deltagande i europeiska initiativ	21
7. Viable Cities åtaganden	21
7.1 Samordning Klimatkontrakt 2030	22
7.2 Policyutveckling för snabbare lokal omställning	22
7.3 Innovation, implementering och skalning	23
7.4 Samordnad finansiering	23
7.5 Samspel med EU:s mission Klimatneutrala städer	24
Klimatkontrakt 2030	25
Bilaga 1 - Länkar till dokument	26
Bilaga 2 - Omställningskartan	27

1. Klimatkontrakt 2030

Klimatfrågan är vår tids största utmaning, med effekter på både lokal och global nivå. Dess genomgripande inverkan på vårt samhälle hotar livsvillkor och livskvalitet för både nuvarande och framtida generationer. För att möta denna utmaning krävs att vi rustar våra samhällen för att såväl hantera effekterna av som motverka klimatförändringarna. Detta förutsätter i sin tur att vi utvecklar nya sätt att arbeta och samarbeta på som går över olika delar och mellan olika nivåer av samhället.

Missionen *Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser* innebär att städer ska bibehålla eller öka livskvaliteten för invånarna, samtidigt som de når noll nettoutsläpp av växthusgaser. För att uppfylla missionen behöver alla aktörer i samhället minska sin klimatpåverkan. Det förutsätter i sin tur arbete för rättvis omställning och medborgarnas deltagande, liksom för att stärka det svenska näringslivets konkurrenskraft genom klimatomställningen

Arbetet med missionen är i linje med genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i FN:s Agenda 2030, som också är en utgångspunkt för många svenska städers klimat- och hållbarhetsarbete. Agenda 2030 kan betraktas som en genomförandeplan för Parisavtalets åtaganden om klimatomställning. Missionen ligger även i linje med de svenska miljömålen och det klimatpolitiska ramverket med inga nettoutsläpp av växthusgaser i Sverige senast år 2045, samt EU:s målsättning om klimatneutralitet till 2050.

Klimatkontrakt 2030 är vårt gemensamma verktyg för att uppnå denna mission. Det är ett långsiktigt partnerskap mellan städer och staten. Svenska kommuner och samhällen mobiliserar i partnerskap på alla nivåer för snabbare omställning till klimatneutralitet och hållbarhet i Sverige, Europa och världen.

Parterna i Klimatkontrakt 2030 åtar sig att vara föregångare för en bredare och rättvis omställning genom att utveckla en mer ändamålsenlig samhällsstyrning med samverkan mellan aktörer på olika nivåer och i olika samhällssektorer. Gemensamt åstadkommer signerade parter därmed en mobilisering från lokal till internationell nivå och ett systemskifte i riktning mot helhetstänkande och mer nätverksbaserad styrning och ledning.

2. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med Klimatkontrakt 2030 är att påskynda städernas klimatomställning enligt Agenda 2030 och den uppsatta missionen, samtidigt som det förbättrar livskvaliteten och stärker Sveriges konkurrenskraft inom klimatområdet. Att skriva under Klimatkontraktet innebär en högre ambition för hållbar stadsutveckling. Denna

ambition förverkligas genom årliga steg för att främja hållbar stadsutveckling med fokus på rättvis klimatomställning, motståndskraft och social hållbarhet, för att skapa ett gott liv för alla inom planetens resurser.

Arbetet med klimatneutrala och hållbara städer 2030 innebär att signerande parter tillsammans samlar många krafter i samhället för att påskynda omställningen. Processen för Klimatkontrakt 2030 är en katalysator för nya samarbeten mellan kommuner och myndigheter, och stärker förutsättningarna för samverkan med näringsliv, akademi, forskningsinstitut, civilsamhälle och medborgare. Den binder samman olika nivåer inom samhällssystemet genom samverkan och partnerskap från lokal till global nivå.

Klimatkontrakt 2030 integreras i kommunernas och myndigheternas ordinarie arbete. Det fungerar som samlande dokument och process för städers mål, strategier, färdplaner och finansiering, samt identifierar gap i omställningen till klimatneutrala och hållbara städer med livskvalitet i fokus. Klimatkontraktet kan användas i olika sammanhang såsom:

- Överenskommelser med lokala aktörer, exempelvis i lokala klimatkontrakt.
- Dialoger med andra kommuner och på regional nivå; i regionala utvecklingsstrategier (RUS) och regionala tillväxtmedel.
- Underlag för kommunala initiativ med nationell finansiering från Formas, Energimyndigheten, Vinnova, Tillväxtverket, Trafikverket och Naturvårdsverket.
- Europeisk finansiering från Horizon Europe, ERUF, European Urban Initiative, URBACT med flera.
- Kommunens internationella kontakter och strategi i samverkan med näringsliv, akademi och civilsamhälle.

Sammantaget ger Klimatkontrakt 2030 Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städers klimatomställning.

3. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Lunds kommun
- Myndigheterna: Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Naturvårdsverket, Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Tillväxtverket, Trafikverket och Verket för innovationssystem (Vinnova).
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities¹.

¹ Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Vårdorganisation är KTH.

4. Gemensamt åtagande

Klimatkontrakt 2030 vilar på ett gemensamt åtagande och partnerskap från signatärerna för att arbeta i riktning mot missionen om klimatneutrala och hållbara städer. Detta inkluderar att utforska nya sätt att styra och leda i samverkan med aktörer i alla delar av och på alla nivåer i samhället.

Arbetet med att utforska, utveckla och implementera nya sätt att arbeta med omställningen sker inom tre övergripande utvecklingsprocesser.

4.1 Governance – fortsatt utveckling av styrning, ledning och policy

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla och förstärka kopplingen till aktörernas ordinarie verksamhets- och budgetprocesser, samt att integrera strategier och processer för digitalisering, social hållbarhet och klimatanpassning med omställningsarbetet.

En central del är att analysera och verka för att hindrande regleringar och styrmodeller åtgärdas, samt att möjligheter till policy som kan accelerera omställningsarbetet utvecklas.

För att klimatomställningen ska vara hållbar ur ett bredare perspektiv eftersträvar parterna insatser som skapar såväl miljömässig, social som ekonomisk nytta samt bidrar till en ökad robusthet och motståndskraft i samhället. Eftersom allas medverkan behövs för att uppfylla missionen är arbetet med den lokala omställningsarenan centralt för gemensam utveckling och lärande.

4.2 Finansiering av insatser och utveckling av nya finansieringsmodeller

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla strukturerna för finansiering av omställningen till klimatneutrala och hållbara städer. Detta innefattar utveckling av klimatinvesteringsplaner för den lokala omställningen, inklusive former för hur olika finansieringskällor från offentliga aktörer på olika förvaltningsnivåer, privata aktörer i näringsliv och civilsamhälle samt europeiska initiativ kan kombineras för att påskynda nödvändiga investeringar. Frågan om hållbar offentlig upphandling för lokal omställning är central och inkluderad i detta.

4.3 Lärande och innovation – att göra, dela och skala

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla uppföljning, utvärdering och analys på lokal och nationell nivå i samarbete med europeiska och internationella initiativ för klimatneutrala och hållbara städer.

Processen syftar också till att stärka städernas roll som innovationsnav för omställningen. I detta ingår insatser för att stärka implementering, delning och skalning av lösningar, eftersom innovationer bara är framgångsrika när de tas i bruk och får genomslag i praktiken. Alla signerande aktörer åtar sig att bidra och samskapa på mötesplatser och inom initiativ som Transition Lab Forum, Klimatfrukostar och Glo och sno.

5. Kommunens åtaganden

Genom detta kontrakt väljer Lunds kommun att ingå partnerskapet kring Klimatneutrala städer 2030 i syfte att vidta åtgärder och gå före i omställningen till klimatneutralitet. Klimatomställningen är en gemensam utmaning som kräver att vi arbetar tillsammans. Genom partnerskapet får Lund möjlighet att utbyta erfarenheter och idéer som leder till nya arbetssätt och lösningar, samtidigt som vi stärker vår samverkan med myndigheter. Detta ger oss bättre förutsättningar att genomföra kraftfulla åtgärder för att nå missionen: att skapa städer som fungerar bra för människorna som bor i den, som är bra för medborgarnas, företagens och samhällets ekonomi – och – som är bra för klimatet.

5.1 Klimatmål 2030

Mål i relation till missionen Klimatneutrala städer 2030

Lunds kommunfullmäktige har beslutat att bli klimatneutrala till 2030 genom 80 procent minskning av växthusgasutsläpp, beräknat från 2010 års nivå, och att arbeta för ökad koldioxidlagring för att reducera återstående utsläpp. Som delmål har Lund beslutat att minska växthusgasutsläppen med 65 procent vid 2025. Vid 2045 ska kommunen vara klimatpositiv och utsläppen nära noll. Utöver de övergripande utsläppsmålen har Lund sektorsmål. Utsläpp från transportsektorn ska minskas med minst 90 procent mellan 2010 till 2030, och utsläppen från byggsektorn ska halveras till 2025 och vara nettonoll år 2030. Lund har även en ambition om att minska konsumtionsbaserade utsläpp från 6 till 1 ton per person till 2050. Ett mål för 2030 ska utarbetas under nära framtid. Samtliga mål omfattar hela kommunens administrativa territorium.

Lunds kommuns övergripande klimat- och miljömål är beslutade genom Lunds program för ekologisk hållbarhet 2021–2030, LundaEko, och baseras på de svenska miljö kvalitetsmålen, Agenda 2030 och Lunds hållbarhetspolicy. Mer detaljerade mål och handlingsplaner relaterade till specifika områden, såsom mobilitet, energi och avfall, finns definierade genom underliggande planer och program. Tillsammans utgör detta ett sammanhängande styr- och ledningssystem för klimatarbetet i stadens förvaltningar och bolag.

Målsättningar och viktigaste gap för en rättvis omställning

Lunds kommun har under flera år arbetat med social hållbarhet genom Lunds program för social hållbarhet, som tillsammans med program för ekologisk hållbarhet (LundaEko) och kommunens näringslivsprogram utgör kommunens övergripande styrning för hållbar utveckling och Agenda 2030. Program för social hållbarhet är ett kommunövergripande styrdokument som syftar till att skapa jämlika livsvillkor och förverkliga mänskliga rättigheter för alla som bor och verkar i Lund. Programmet ska genomsyra allt arbete och formar vår målsättning om att skapa ett hållbart och klimatneutralt Lund.

Delaktighet och inflytande är avgörande för att skapa en omställning som känns verklighetsnära och inkluderande där olika gruppers behov tas i beaktning. Genom att säkerställa att omställningen sker i dialog med invånarna, anpassa kommunikation och skapa utrymme för en inkluderande dialog kan Lund göra det enklare för fler att delta i samtal och själva bidra till omställningen. Samtidigt fokuserar vi på att sprida kunskap om klimatförändringar och hållbar utveckling genom skolans arbete och i samarbete med Lunds universitet. Jämlikhet och jämställdhet är andra viktiga delar av omställningen som handlar om att säkerställa att både nyttor och kostnader för omställningen fördelas rättvist mellan olika grupper i samhället. Genom att arbeta för en jämlik och jämställd tillgång till hälsosamma och trivsamma boendemiljöer, infrastruktur, arbetstillfällen och annat som påverkas av klimatomställningen kan omställningen bli mer rättvis.

Samtidigt som vi arbetar för rättvis omställning ser vi också till att maximera de positiva effekter som klimatomställningen kan ge. Många åtgärder i Lunds klimatfärdplan bidrar till positiva hälsoeffekter som exempelvis renare luft, ökad aktiv mobilitet eller hälsosammare matvanor. Andra åtgärder bidrar till nya arbetstillfällen eller ökad inkludering och medborgarengagemang. Ett exempel är bevarande och utveckling av gröna miljöer som har stora fördelar för stadens invånare såsom renare luft, främjande av aktiv mobilitet, minskade värmeöar och skapandet av tysta och lugna miljöer i stads- och bykärnor. Utvecklingen av ett hållbart mobilitetsystem är ett annat område som, jämlikt och jämställt fördelat, gör att fler får tillgång till arbete, utbildning och samhällsservice vilket i sin tur främjar social inkludering. Omställningen till en cirkulär ekonomi kan också skapa nya affärsmöjligheter och arbetstillfällen. I Lund, som har en kunskapsintensiv ekonomi, skapar omställningen möjligheter för ny forskning och innovationsdrivna företag att utvecklas och etableras i staden.

Positiva sidoeffekter (multipla nyttor) kan däremot inte antas uppkomma utan aktiva åtgärder. För att säkerställa att stadens klimatåtgärder bidrar med positiva sidoeffekter behöver detta i framtiden inkluderas i stadens planering av klimatåtgärder. Kunskap om rättviseaspekter inom stadens omställningsområden behöver även i högre grad utforskas. Ett stärkt samarbete med medborgare, intressegrupper och föreningar kommer vara en viktig del av detta arbete.

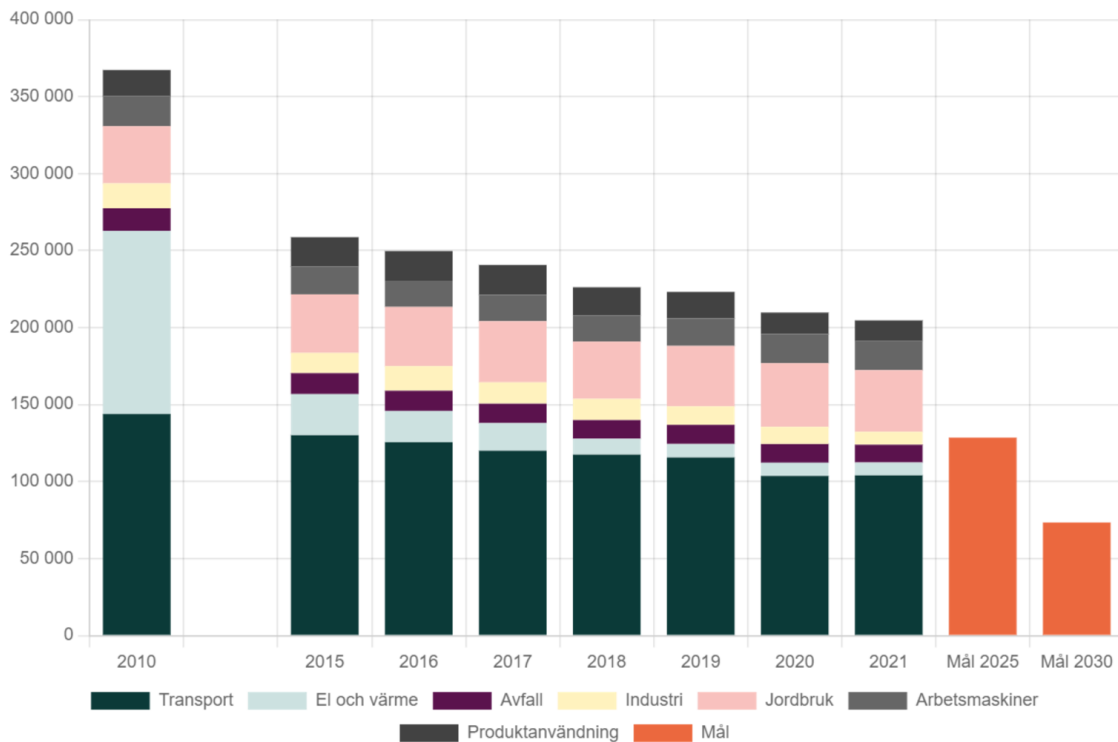
Beräkningar av växthusgasutsläpp

För att uppnå klimatneutralitet ska utsläppen inom scope 1 och scope 2 minska med minst 65 procent till 2025 och med minst 80 procent till 2030 jämfört med 2010 års nivå.

År 2010 släppte Lund ut totalt 395 307 ton koldioxidekvivalenter (CO₂e) inom scope 1 och 2. Detta är den fastställda baslinjen för beräkningar av utsläppsminskningar. År 2022 hade Lunds växthusgasutsläpp minskat till 204 910 ton CO₂e, vilket motsvarar en minskning på 48 procent. Som figur 1 visar skedde en stor del av denna utsläppsminskning mellan 2010 och 2015, till största del inom energisektorn. Sedan dess har utsläppen fortsatt att stadigt minska men i långsammare takt. För att Lund ska nå sitt mål om klimatneutralitet måste de återstående utsläppen minska ytterligare.

Enligt stadens definition tillåts kolsänkor inom kommunens territorium kompensera för 20 procent av 2010 års utsläpp, vilket motsvarar cirka 79 000 ton CO₂e. Detta betyder att utsläppen behöver minska med ytterligare 125 910 ton CO₂e för att nå klimatneutralitet. Klimatberäkningar av nuvarande handlingsplan visar att planerade insatser har potentialen att minska utsläppen med 78 procent jämfört med 2010 års nivå. För att detta ska uppnås krävs betydande insatser på kort tid. Med nuvarande takt är det inte troligt att Lund kommer nå målen.

Åtgärder som angriper de lågt hängande frukterna har redan genomförts och staden är nu inne i nästa utvecklingsfas. I denna fas behöver alla verktyg inom kommunens rådgivning användas. Samtidigt behöver samverkan öka för att driva på investeringar, handling, nya affärsmodeller och beteendeförändring hos externa aktörer. Lund har valt att räkna in samtliga utsläpp inom kommunens territorium i dess mål och handlingsplaner för att ta ett helhetsgrepp på klimatomställningen och sätta press även på de system som är utom Lunds rådgivning. Genomfartstrafik på motorvägar och andra större vägar är därmed inkluderade i utsläppsmålen liksom utsläpp från jordbruket. Sammantaget utgör dessa sektorer en stor del av stadens totala utsläpp. Att hantera dessa utmaningar kommer kräva ett aktivt arbete med externa aktörer och samverkan med nationella myndigheter och branschorganisationer som kan bidra till att driva frågan i andra delar av landet och i EU.

Figur 1. Lunds utsläpp (scope 1 och 2) från 2010 till 2021.

För att minska växthusgasutsläppen arbetar Lund med insatser och strategier både för direkta och indirekta utsläpp, vilket är avgörande för att nå målen om klimatneutralitet till 2030. Här specificeras data och strategier för olika scope som kommunen arbetar med.

Scope 1: Direkta utsläpp från kommunens verksamheter och anläggningar

Scope 1 innefattar utsläpp som sker direkt inom Lunds geografiska område, vilket inkluderar utsläpp från transporter, arbetsmaskiner, jordbruk, egen uppvärmning, avfall samt industri och produktanvändning.

- **Transport:** Utsläppen från transporter är det område som orsakar störst utsläpp. Sedan 2010 har utsläppen kontinuerligt minskat och 2021 var utsläppen 28 procent lägre jämfört med 2010 års nivåer. Utsläppsminskningen beror på flera faktorer däribland bränslebyte i kollektivtrafiken, överflyttning från personbilar till kollektiv och aktiv mobilitet samt minskade utsläpp från personbilar, lätta och tunga transporter.
- **Jordbruk:** Efter transport är jordbruket den största utsläppskällan i Lund. Utsläppen har inte minskat inom detta område utan snarare fluktuerat mellan 1990 och 2021. De största utsläppen orsakas av djurhållning, följt av konstgödsel och utsläpp relaterade till bearbetning av jord. Då en stor del av Lunds kommuns yta består

av åker- och jordbruksmark finns stor potential till ökad kolinlagring och minskade utsläpp.

- **Arbetsmaskiner:** Utsläpp från maskiner har inte minskat utan snarare fluktuerat genom åren. De största utsläppen från arbetsmaskiner kommer från industri och byggsektorn, nära följt av arbetsmaskiner inom jord- och skogsbruksindustrin. För att minska utsläppen har Lund länge arbetat med inköp och kravställen på fossilfria arbetsmaskiner i kommunens egen verksamhet. Ett arbete pågår även för att öka andelen fossilfria arbetsmaskiner inom bygg- och anläggningsarbete.
- **Egen uppvärmning:** Inom scope 1 finns vissa utsläpp från egen uppvärmning av bostäder. Majoriteten av bostäder och byggnader i Lund värms idag upp av fossilfri fjärrvärme eller elektricitet (scope 2) medan ett mindre antal värms upp med andra bränslekällor, i första hand värmepumpar, biogas eller andra biobränslen, som orsakade utsläpp motsvarande 10 636 ton CO₂e år 2019. Staden arbetar för att bygga ut konventionell fjärrvärme till fler områden samt utveckling av lågtempererad fjärrvärme för att minska dessa utsläpp.
- **Avfall:** Lunds avfallsrelaterade utsläpp inom scope 1 består av utsläpp från soptippar, hantering av avloppsslam och biologisk avfallshantering. Utsläppen från soptippar har stadigt minskat sedan 2010 men står fortfarande för de största utsläppen inom denna sektor. År 2030 förväntas utsläppen från soptippar ha minskat till 4800 ton CO₂e, motsvarande 64 procent minskning jämfört med 2010 års nivåer. De territoriella siffrorna är däremot bara en del av Lunds avfallsrelaterade utsläpp då allt fast kommunalt avfall hanteras av det kommunalt delägda energibolaget SYSAV i Malmö, se scope 3.
- **Industri och produktanvändning:** Utsläppen från industrin har minskat sedan 1990, till stor del på grund av minskningen av tillverkningsindustrier i Lund. Trenden för utsläpp från produktanvändning visar däremot på en ökning av utsläpp fram till 2016, till största del på grund av en ökad användning av fluorerade gaser under 2000 och 2010-talet. Användningen har sedan dess utsatts för strängare reglering och sett en stadig minskning. Nya teknologier och lagstiftning förväntas ytterligare minska utsläppen från produktanvändning.

Scope 2: Indirekta utsläpp från inköpt el, värme och avfallshantering

- **Inköpt el och värme:** Utsläppen från el och värme har sedan 2010 stått för den största utsläppsminskningen i Lund. Orsaken är ett bränslebyte i det kommunalt delägda bolaget Kraftringen där naturgasen byttes ut mot restvärme, biogas och träflis. Sedan 2018 har Lund tillgång till 100 procent fossilfri el och fjärrvärmeproduktion. År 2024 var 84 procent av Lunds hushåll anslutna till fjärrvärmenätet. Parallellt med att ansluta fler hushåll till det konventionella fjärrvärmenätet utvecklar Lund nätet för fjärrkyla liksom lågtempererad fjärrvärme. Det finns i dagsläget inga planer på CCS för att minska de kvarvarande biogena utsläppen.

Scope 3: Övriga indirekta utsläpp från konsumtion av varor och tjänster

Scope 3 innefattar utsläpp som genereras av konsumtion inom kommunen och består av avfallshantering, offentlig konsumtion, bygg- och anläggningssektorn samt hushållens konsumtion.

- **Avfallshantering:** Varje år genererar Lund runt 20 000 ton avfall som hanteras i Malmö genom avfallsförbränning vilket motsvarar runt 9000 ton CO₂e per år. År 2019 motsvarade detta ca 46 procent av Lunds totala utsläpp från avfall. För att minska utsläppen arbetar Lund med att minska avfallsmängderna och öka sortering från både hushåll och företag. Lunds renhållningsverk är ansvariga för avfallshanteringen i Lund. Generellt finns det goda möjligheter till källsortering i Lund, både för enfamiljshus och flerfamiljshus, vilket resulterat i relativt låga nivåer av hushållsavfall – ca 160 kg per invånare och år (2021). På SYSAV planeras investeringar i en CCS anläggning för att minska utsläppen från avfallsförbränning. Som delägare av SYSAV är Lund en viktig del av detta.
- **Offentlig konsumtion:** Lunds mål är att minska utsläppen från offentlig konsumtion till max 0,3 ton CO₂e per person 2030. För att kunna mäta utsläppen arbetar Lund med utveckling av miljöspendanalys. Tidiga beräkningar visar på att utsläppen ligger runt 180 000 ton CO₂e år 2023 vilket motsvarar ca 1,4 ton per person. Genom att ställa krav i upphandlingar och uppmuntra energieffektiva produkter och tjänster kan kommunen påverka sina leverantörer att ställa om till mer hållbara alternativ. Lund arbetar även internt med stöd och riktlinjer för ökat återbruk och delning i syfte att minska den totala konsumtionen av varor. Därutöver arbetar Lund aktivt med att minska utsläppen från kommunens egna byggprojekt med mål om att halvera utsläppen från de projekt som avslutas 2025 och att de som avslutas från 2030 ska vara klimatneutrala.
- **Bygg- och anläggning:** Uppskattningar baserat på nationella siffror för Lunds lokala utsläpp från bygg- och anläggningssektorn visar att utsläppen uppgår till 118 000 ton CO₂e per år. En stor del av utsläppen kommer från material (scope 3) men inkluderar även bygg- och masstransporter vid anläggning (scope 1). Uppskattningsvis står kommunorganisationen för 10 procent av dessa utsläpp men med varierande siffror från år till år. Genom samverkan fokuserar Lund på att minska utsläppen från privata byggherrar. Ett exempel på hur Lund arbetar med detta är genom att inkludera en hög ambitionsnivå kring minskade utsläpp i utvärdering av anbud i markanvisningstävlingar.
- **Hushållens konsumtion:** Utsläppen från hushållens konsumtion av varor och tjänster uppskattas i Lund uppgå till 6,17 ton CO₂e per person vilket är något lägre än det nationella genomsnittet på 6,27 ton. I jämförelse med territoriella utsläpp är de konsumtionsbaserade utsläppen mer än tre gånger så höga. Utsläppen skiljer sig också åt mellan områden, med högre konsumtionsbaserade utsläpp i mer välbärgade områden och lägre i områden med låg inkomst. En central utmaning

för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen ur ett rättviseperspektiv är hur vi kan möjliggöra en förbättrad levnadsstandard och samtidigt stötta de med låga inkomster att bibehålla låga fotavtryck, parallellt med att vi minskar fotavtrycken från de med höga inkomster utan att minska livskvalitén. Tillsammans med utveckling av fler delningstjänster och återbrukslösningar är detta en central utmaning som Lund kommer behöva fortsätta arbeta med efter 2030.

5.2 Klimatfärdplan 2030

Lund har tagit fram en klimatfärdplan som kartlägger åtgärder och organisatoriska förutsättningar för att nå klimatneutralitet till 2030. Detta har gjorts inom ramen för EU:s satsning 100 klimatneutrala och smarta städer 2030. Färdplanen sammanställer den totala portföljen av åtgärder, projekt och strategier som pågår eller är under planering för att nå klimatmålen. Detta är en sammanfattning av den första versionen av Lunds klimatfärdplan som kommer fortsätta utvecklas och ligga till grund för att stärka Lunds kapacitet att bli klimatneutralt 2030.

Sex färdplaner för 2030

Stadens omställningsprocess för att bli klimatneutralt till 2030 kommer att delas upp i 6 omställningsområden. För respektive omställningsområde kommer en handlingsplan skapas, så kallade sektoriella färdplaner som utgår från Lunds övergripande klimatfärdplan och kommunorganisationens styrdokument. Färdplanerna skapas av Lunds interna omställningsteam (se styrning och samverkan) tillsammans med partners och relevanta målgrupper som näringsliv, civilsamhälle, offentlig sektor, akademi och, viktigast av allt, medborgare. De 6 färdplanerna är: Transport och mobilitet, Jordbruk och hållbar markanvändning, Cirkulär ekonomi och hållbar konsumtion, Klimatneutralt byggande och anläggning, Energi samt Kolsänkor. Nedan följer en kort beskrivning av omställningsområdena:

Transport och mobilitet

Transport- och mobilitetsutmaningen är inte på långa vägar unik för Lund och det finns en väletablerad mobilitetsstrategi (LundaMaTs), men takten måste öka avsevärt för att nå målet för 2030. Det finns ett stort behov av radikala åtgärder och effektökning inom transport och mobilitet på kort sikt liksom fortsatt långsiktig planering och utveckling. Innovativa metoder för gemensam utformning med medborgare, berörda parter och partnerskapsstrategier kommer att vara avgörande för att stödja införandet av koldioxidsnåla lösningar.

Jordbruk och hållbar markanvändning

På grund av den relativa storleken på utsläppen från jordbruket har staden beslutat att det är svårt att motivera ett netto-nollmål som inte inkluderar jordbruket. Inom området för jordbruk och hållbar markanvändning finns också starka kopplingar till klimatanpassning. Här finns en stor potential för naturbaserade lösningar,

vilket kan komma att spela en allt viktigare roll i både för klimatomställningen och klimatanpassningen. Innovativa metoder för samverkan och gemensamt utformade lösningar med jordbrukare kommer att vara avgörande för att stödja sektorns omställning.

Cirkulär ekonomi och hållbar konsumtion

Minskad resursanvändning genom exempelvis konstruktion, upphandling, reparation, återanvändning och ändrad användning är en viktig del av andra strategiskt prioriterade områden som energi, klimatneutralt byggande, jordbruk och transport. Cirkulär ekonomi utgör på så vis en strategisk ram för att driva på en bredare omvandling mot en mer hållbar ekonomi. Övergången till den cirkulära ekonomin bör därför ses som bestående av en kortsiktig experimentell utveckling inom ramen för en mycket mer långsiktig samhällsomvandling. Lund kan bidra till att påskynda omställningen på nationell nivå genom att vara en early adopter och testbädd.

Klimatneutralt byggande och anläggning

Lund befinner sig i en period av stark tillväxt och klimatpåverkan från nyproduktion är betydande, liksom påverkan från renovering, drift och underhåll inom fastighetssektorn. Det finns en stark rörelse inom byggbranschen i regionen för att vara klimatneutrala till 2030 och klimatpositiva till 2035. Detta är extremt ambitiösa mål, men öppnar upp för möjligheten att samordnat arbeta under en tioårsperiod vilket kan ge verkligt omvälvande resultat som inspirerar andra sektorer.

Energi

Även om stora framsteg har gjorts sedan 2010 för att minska utsläpp från energi i Lund krävs det fortfarande åtgärder för att minska utsläppen ytterligare och trygga försörjningen. Förnybar elförsörjning är även avgörande för att minska utsläppen från transporter, industri och byggande. Ny infrastruktur för förnybar energi planeras och stora delar av denna förväntas vara klar till 2030, även om det kan finnas investeringar som inte tas i drift förrän efter 2030.

Kolsänkor

Att hantera restutsläpp kommer att vara en viktig del av Lunds mål för 2030, med avsikten att på sikt inkludera scope 3-utsläpp. Arbetet med kolsänkor är ett nytt arbetsområde, där vissa framsteg har gjorts under de senaste åren, men där det krävs betydande insatser för att kunna maximera potentialen för kolinlagring inom kommunens gränser. Arbetet med kolsänkor förväntas vara en långsiktig utvecklingsprocess där perioden fram till 2030 kommer att präglas av infrastrukturutveckling och uppskalning av vissa lösningar som kan få större genomslag över tid.

Prioriterade insatser i omställningsportföljen

För att Lund ska bli klimatneutralt till 2030 har kommunen identifierat prioriterade insatser som är avgörande för att hantera de största utsläppen inom samtliga 6 omställningsområden. Nedan anges ett urval av de prioriterade insatserna inom respektive omställningsområde. Under varje insats finns relaterade aktiviteter som ej redovisas här.

Transport och mobilitet

1. Stärka den organisatoriska kapaciteten för ett storskaligt mobilitetsskifte
2. Minska bilresandet genom att övergå till kollektivtrafik och aktiv mobilitet med hjälp av mobility management
3. Minska bilresandet genom övergång till kollektivtrafik och aktiv mobilitet med hjälp av infrastrukturinvesteringar

Jordbruk och hållbar markanvändning

1. Främja ett hållbart jordbruk genom att stötta jordbrukare i att minska utsläppen och förändra jordbruksmetoder
2. Arbeta för att påverka konsumenter och dagligvaruhandeln
3. Se över metoderna för offentlig upphandling för att främja lokala och hållbara producenter

Cirkulär ekonomi och hållbar konsumtion

1. Främja hållbar konsumtion och ökad återvinning
2. Minska plastanvändningen och öka källsorteringen
3. Utveckla innovativa upphandlingsprocesser för att stödja cirkulära företag och minimera avfall

Klimatneutralt byggande och anläggning

1. Införliva nettonoll-krav för byggnation på offentlig mark
2. Underlätta och möjliggöra återanvändning av byggmaterial, element och stommar
3. Minska koldioxidavtrycket från nya byggnader och konstruktioner

Energi

1. Öka sol- och vindkraftsproduktionen
2. Öka kapaciteten i eldistributionssystemet
3. Utveckla flexibla energisystem med ökad energilagringkapacitet

Kolsänkor

1. Etablera biokolproduktion och öka användningen av biokol

2. Återvätning och anläggning av nya våtmarker
3. Integrera potential för koldioxidinfångning i stadsplaneringen

Övergripande

1. Etablering och processledning av omställningsteam
2. Påverkansarbete

Styrning och samverkan

En ny organisatorisk struktur är under utveckling för att stärka Lunds förmåga att samarbeta både internt, och med externa aktörer. Den centrala delen av denna struktur är etableringen av ett omställningsteam som samordnar och planerar det övergripande klimatarbetet tillsammans med förvaltningar och bolag och i samverkan med externa aktörer som näringsliv, civilsamhälle, akademi och medborgare. Omställningsteamet planeras att bestå av ett antal nyckelfunktioner såsom en omställningsledare för varje prioriterat område, en process- och förändringsledare, en samordnare för uppdraget, klimategonom, specialister på klimaträttvisa, medborgarinflytande, digitalisering, klimatanpassning med flera. För att stärka arbetet på sektorsnivå ingår framtagandet av detaljerade färdplaner för samtliga 6 omställningsområden i detta arbete.

Fokus ligger på att säkerställa att insatser och åtgärder för klimatneutralitet är synkroniserade, att öka samarbete och lärande samt att parallella processer optimeras. Som ett led i detta pågår för närvarande ett utvecklingsarbete för att identifiera prioriteringsområden för kommunens arbete med Twin transition, d.v.s. att stärka kommunens klimatarbete med hjälp av digitalisering. För att skapa synergier och multipla nyttor som kan öka effektiviteten av både klimatomställnings- och klimatanpassningsarbetet planeras även klimatanpassning att integreras inom relevanta färdplaner liksom arbetet med rättvis omställning.

Formellt och informellt partnerskapsarbete med externa aktörer är en viktig förutsättning för att staden ska komma åt de utsläpp som finns utanför den egna verksamheten. Kommunorganisationen har idag väl utvecklade samarbeten inom klimatområdet som involverar en stor mängd lokala aktörer och projekt. Exempel på detta är initiativ som CoAction Lund som involverar det lokala näringslivet, innovationsprocesser som leds av Future by Lund och samarbeten med Lunds universitet genom exempelvis projektet Öppen Akademi och Lunds klimatpolitiska råd. I samband med utveckling av Lunds omställningsteam kommer tydligare strukturer för extern samverkan utvecklas för att forma en lokal omställningsarena.

Uppföljning och lärande

En utmaning både för kommunorganisationen och andra aktörer i staden är att koordinera och ta del av resultaten som genereras inom olika initiativ och projekt.

För att säkerställa ett kontinuerligt lärande samarbetar Lund med organisationen Future by Lund i utveckling av en modell för portföljsamordning som kan möjliggöra tydligare lärandestrukturer och effektuppföljning på ekosystemnivå.

Lund är även engagerat i ett regionalt samarbete med Malmö och Helsingborg genom Öppen Akademi, initierat av Lunds universitet och etablerat med Malmö Universitet och SLU. Samarbetet fokuserar på kunskapsutbyte och gemensamt lärande, där städerna i samarbete med akademien arbetar iterativt genom kunskapsför djupningar inom olika teman för att driva omställningsarbetet framåt. Samarbetet spelar en viktig roll i att stärka Lunds omställningsförmåga genom att stötta reflexivt lärande och optimering av klimatinsatser.

Övriga strategier

Stadens program för ekologisk hållbarhet, LundaEko, är det centrala, koncernövergripande styrdokument som styr klimatarbetet. Det nuvarande programmet, som gäller mellan 2021 och 2030, pekar ut de övergripande målsättningarna i klimatarbetet.

Utöver LundaEko spelar flera andra styrdokument en viktig roll för att bryta ner och konkretisera målen i handlingsplaner. Ett av dessa är Lunds trafik- och mobilitetsstrategi, LundaMaTs, som fokuserar på utveckling av ett mer klimatvänligt och tillgängligt mobilitetssystem för alla invånare bland annat genom ökad gång, cykel, delad mobilitet och kollektivtrafik. Energiplanen, Plan för klimatneutralt byggande och anläggning och Avfallsplanen är andra centrala styrdokument för Lunds klimatarbete.

Ett annat viktigt styrdokument är Översiktsplanen, som fastställer markanvändning och utveckling fram till 2050. Den nya planen, som förväntas beslutas sommaren 2025, har stor påverkan på Lunds möjlighet att nå klimatmålen genom planering av hur kommunens ytor ska användas.

Vid sidan av dessa är Lunds Program för social hållbarhet och Näringslivsprogrammet en viktig del av arbetet med att integrera alla tre ben av hållbarhetsarbetet. Dessa två dokument hjälper till att säkerställa att omställningen inte bara handlar om att minska utsläpp, utan också om att skapa ett mer attraktivt och jämlikt samhälle för både invånare och företag.

Slutligen har Lunds kommun, inom ramen för EU:s satsning 100 klimatneutrala och smarta städer 2030 tagit fram ett Climate City Contract (CCC) som utgör en viktig vägkarta för att uppnå klimatneutralitet. Tillsammans med de andra styrdokumenterna utgör CCC grunden för ett flexibelt och strukturerat arbetssätt där staden kan anpassa sina insatser efter kommande utmaningar och möjligheter på vägen mot klimatneutralitet. Inom ramen för Europeiska Regionalfondens satsning på hållbara städer har Lund även tagit fram en territoriell strategi för hållbar urban utveckling.

Syftet med strategin är att stötta och möjliggöra ökat samarbete för en klimatneutral stad genom att adressera nyckelutmaningar i staden.

5.3 Klimatinvesteringsplan 2030

En kartläggning av finansierings- och investeringsbehoven för ett klimatneutralt Lund har genomförts som en del av EU:s Climate City Contract. Kartläggningen belyser ekonomiska behov och strategiska prioriteringar som krävs för att förverkliga staden klimatmål. Denna inkluderar finansiering av den löpande driften, identifiering av investeringsbehov, samt behovet av ytterligare resurser för att fylla finansieringsgapet i genomförandet av insatser. Klimatinvesteringsplanen bygger på den totala portföljen av investeringar, projekt och initiativ som pågår eller är under planering för att nå klimatmålen. Insatserna är i olika mognadsgrad och den totala investeringsplanen förväntas därmed inte vara på plats innan 2026.

Prioriterade strategiska investeringsbehov

Lunds klimatomställning kommer kräva betydande investeringar under kort tid, vilka behöver integreras i stadens ordinarie budgetprocesser och verksamhetsplaner. Klimatfärdplanen inkluderar strategiska åtgärder för att minska utsläppen inom alla sektorer. Prioriteringar av åtgärder har gjorts utifrån utsläppsmängd per sektor, exempelvis med fler och mer prioriterade åtgärder inom transport och mobilitet som är den största utsläppskällan i Lund. Här nedan redovisas ett urval av investeringsbehov inom dessa områden:

- **Transportinfrastruktur och mobility management:** Investeringar i cykel, gång och kollektivtrafik i kombination med åtgärder inom mobility management för att möjliggöra en minskning av personbilar på vägarna. Investeringar i elektrifiering och stöd till utveckling av delad mobilitet är även prioriterat.
- **Jordbrukets omställning:** Finansiellt stöd och incitament för jordbrukare att minska utsläpp och ställa om till mer hållbart jordbruk på privat och kommunalt ägd mark. Utvecklat samarbete med grossister och matbutiker för att stötta mer hållbara konsumtionsval är en prioriterad del av arbetet.
- **Cirkulära tjänster och produkter:** Finansiellt stöd och incitament för att stötta företag och civillsamhällets utveckling av cirkulära produkter och tjänster. Utvecklat arbete i samarbete med fastighetsägare för minskad konsumtion, ökat återbruk och återvinning bland privatpersoner är en viktig del av detta arbete.
- **Klimatneutralt byggande:** Investeringar i infrastruktur för att facilitera och öka återanvändningen av byggnadsmaterial samt optimering av kommunala byggnaders klimatprestanda. Ökad ambitionsnivå och incitament för klimatneutralt byggande på kommunal och privat ägd mark är även prioriterat.
- **Energiinfrastruktur:** Investeringar för utveckling av fjärrvärmenät i områden med gas samt utbyggnad av fjärrkyla i områden med utbyggt fjärrvärmenät.

Utveckling av flexibla energisystem med ökad lagringskapacitet i samarbete med fastighetsägare och Kraftringen.

- **Kolsänkor:** Utveckla lokal biokolproduktion genom användning av bland annat parkavfall och öka användningen av biokol på kommunal och privat park- och jordbruksmark. Investeringar för återvätning och utveckling av våtmarker samt annan markanvändning med hög kolinlagringspotential är även prioriterat.
- **Övergripande:** 2030-målet sätter stor press på projektutveckling fram till 2026 för att få effekt till 2030, vilket ökar kraven på den interna kapaciteten och tillgängliga resurserna för genomförande. Att exempelvis stimulera utvecklingen av cirkulära produkter och tjänster, innovativa finansieringsverktyg eller en gemensam plan för omställning av jordbruk och markanvändning är nödvändiga men potentiellt arbetsintensiva områden som delvis ligger utanför kommunens vanliga kompetensområden. I Lunds investeringsplan har därför även kostnader för att stärka den interna och organisatoriska kapaciteten inkluderats. I kommande ekonomi- och verksamhetsplaner fram till 2030 måste detta synas för att säkerställa att omställningen sker i rätt takt.

Befintlig kapacitet

För att genomföra de åtgärder som krävs för att Lund ska nå klimatneutralitet till 2030 visar preliminära beräkningar enligt en modell framtagen av organisationen NetZeroCities på ett totalt finansieringsbehov på 710 miljoner euro under en fem-årsperiod (2025–2030). Kommunorganisationens del av dessa åtgärder motsvarar minst 38 miljoner euro. Ytterligare beräkningar kommer krävas för att säkerställa det totala finansieringsbehovet.

Utifrån de preliminära beräkningarna visar kommunens nuvarande resurser på en god kapacitet att möta klimatmålen. Lunds kommun har en stark balansräkning. Självfinansieringen för kommunens investeringar ligger i genomsnitt på över 80% de senaste fem åren och över 70 % för kommunkoncernen för motsvarande period. Stadens välskötta ekonomi och sunda balans gör att Lund har AAA-kreditbetyg vilket ger tillgång till upplåning till lägre räntor på finansmarknaden. Lund etablerade även sitt första ramverk för gröna obligationer 2017 vilket möjliggjort ett nytt instrument för upplåning till hållbara investeringar i staden.

Med utgångspunkt i de preliminärt beräknade investeringsbehoven för kommunen, förväntas investeringarna kunna hanteras inom ordinarie finansiering av ekonomi- och verksamhetsplanen under förutsättningar att rätt prioriteringar görs. Detta inkluderar beräkningarna för hela kommunkoncernen.

Investeringsplanen visar däremot att majoriteten av investeringarna kommer behöva göras av andra aktörer, som ligger delvis eller helt utanför kommunens rådighet. Preliminära beräkningar visar att endast 5 procent av kostnaderna för Lunds

omställning ligger inom kommunen rådighet och de största kostnaderna snarare är inom näringslivets och invånares rådighet. För att övervinna dessa utmaningar krävs samordnade insatser, både finansiellt och organisatoriskt.

Strategier för att täcka finansieringsbehoven

För att täcka finansieringsbehoven arbetar Lund med följande strategier:

- **Gröna obligationer:** Lund har emitterat gröna obligationer sedan 2017 med en utestående volym på över 3 miljarder i december 2023. Av aktuell portfölj består 52 procent av nyproduktion av energieffektiva bostäder, 29 procent av nyproduktion av energieffektiva kommunala lokaler, 17 procent hållbara transporter och 1 procent förnybar energi och andra typer av energieffektivisering. 2024 uppdaterades ramverket med nya kriterier för att tydligare styra mot kommunens klimatmål och omställningsbehov.
- **Extern finansiering och bidrag:** Lund arbetar aktivt med att ansöka om både nationella och internationella bidrag för att finansiera nödvändiga insatser. En portföljstyrning för att effektivisera och linjera projektansökningar med Lunds färdplaner är under utveckling i samband med det kommande omställningsteamet.
- **Innovation i portföljstyrning och finansiering:** Lund samarbetar med externa aktörer för att utveckla nya sätt att kombinera finansieringskällor, portföljstyrning, samt för att underlätta innovation och kapacitetsuppbyggnad som kan stötta nya former av klimatfinansiering.
- **Nätverk och partnerskapsbyggande:** Genom att delta i tvärasektionella nätverk och samarbeten skapar Lund förutsättningar för nya finansieringsmöjligheter. Partnerskapsbyggande med akademi, civilsamhälle och näringsliv är en central del av kommunens strategi.

Framtida utmaningar och möjligheter

Betydande investeringar behöver göras inom områden där kommunen har begränsad rådighet. Södra Sverige har stora utmaningar med elförsörjningskapacitet på grund av begränsad produktion och nätkapacitet. Här är investeringar av Svenska Kraftnät avgörande för att säkerställa både försörjningstrygghet, ekonomisk utveckling och inte minst den ökande elektrifieringstakten för transport och industri. Det behövs också stora investeringar från Trafikverket i att förbättra järnvägsinfrastrukturen för att säkerställa en pålitlig och effektiv transportinfrastruktur som ryggraden för hållbar mobilitet och hållbara godstransporter i regionen. Trafikverket och Svenska Kraftnät är därmed två centrala aktörer som Lund och andra missionsstäder i Skåne kommer att behöva förlita sig på för att gemensamt möjliggöra klimatneutralitet till 2030.

Majoriteten av investeringarna hamnar dock hos den privata sektorn eller medborgarna. Vissa av de större marknadsaktörerna har en stark ekonomi och kan låna till överkomliga räntor, men många mindre företag är exponerade för betydande marknadsrisker med sämre lånevillkor. Här finns en potential att utforska klimatportföljer som verktyg där olika investeringar kombineras för att tillhandahålla attraktiva investeringspaket och hjälpa mindre företag att få tillgång till mer överkomlig finansiering. Detta skulle kunna göras på lokal nivå men effekten är troligtvis större på nationell eller till och med EU-nivå där finansiärer skulle kunna erbjudas möjligheten att profilera sina investeringar som en del av EU:s kontrakt för klimatneutrala städer.

En betydande risk i samtliga scenarier är att kostnader för offentliga och privata investeringar förs över på medborgare genom skatt eller konsumtion av varor och tjänster vilket kan leda till ökade levnadskostnader. Detta riskerar att drabba de med minst marginaler mest. Till exempel kan en villaägare idag ha en elbil, egen laddpunkt och solpaneler vilket ger låga kostnader för laddning. Boende i flerfamiljshus behöver däremot betala laddning via kommersiella laddpunkter och samtidigt betala högre elpriser året runt. Liknande utmaningar för en rättvis omställning finns inom andra områden. Detta understryker vikten av en bred portfölj av åtgärder för att undvika att kostnader hamnar hos dem med minst marginaler och möjliggöra för fler att delta i omställningen.

6. Myndigheternas gemensamma åtaganden

Genom detta kontrakt åtar sig myndigheterna att samverka sinsemellan och vara en aktiv samtalspartner i det lokala arbetet i de medverkande städerna samt med Viable Cities inom ramen för Klimatkontrakt 2030.

Syftet med myndigheternas åtagande är att bidra till att stärka städernas omställningsförmåga och underlätta implementering och uppskalning av hållbara lösningar som också bidrar till ökad livskvalitet, nu och i framtiden.

Myndigheterna som är parter i Klimatkontrakt 2030 utvecklar löpande samordningen kring sina insatser inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning för att skapa bättre framförhållning samt utveckla formerna för dialog med, och samlad information till, städerna.

Åtagandet innebär vidare att utveckla arbetssätt som identifierar synergier och främjar myndigheternas förmåga till kollektivt och kontinuerligt lärande med fokus på lokal och regional hållbar omställning. Det omfattar myndigheternas medverkan i Transition Labs och på andra samverkansarenor som Viable Cities faciliterar.

Myndigheterna avser att genomföra insatser i enlighet med principerna i kap 3, och i enlighet med myndigheternas tre gemensamma åtaganden enligt nedan. I detta utvecklingsarbete utgör Rådet för hållbara städer ett viktigt ramverk och strategiskt forum för en bred myndighetssamverkan, där insatserna på operativ nivå initieras av:

- åtagandena i Klimatkontrakt 2030
- det nationella kunskapsstödet med namnet Svensk modell för hållbar urban utveckling inom ramen för EU:s regionala utvecklingsfond
- andra identifierade områden och regeringsuppdrag.

6.1 Policyutveckling för accelererad lokal omställning

Tillsammans med kommunerna arbetar myndigheterna för att identifiera och bidra till utvecklingen mot mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel för hållbar stadsutveckling och klimatomställning samt öka förståelse och kunskap om befintliga regelverk. Med kommunernas identifierade utvecklingsbehov i en accelererad klimatomställning som fokus, ska processen fortsatt och långsiktigt bygga på proaktiv dialog och ömsesidigt lärande.

6.2 Samordnande insatser kring finansiering

Myndigheterna åtar sig att, utifrån identifierade behov hos kommunerna, fortsatt koordinera, underlätta och skapa en samlad bild av finansiella stöd, uppdrag och satsningar som rör hållbara städer och samhällets utveckling. Syftet med åtagandet är att tillhandahålla ändamålsenlig information om olika finansieringsmöjligheter och stöd. Insatserna inkluderar även att tillsammans utforska behov och utveckla nya typer av insatsformer för städers omställning.

6.3 Verka för svenskt deltagande i europeiska initiativ

Myndigheterna är aktiva deltagare i flera olika europeiska initiativ kring utvecklingen av hållbara städer och samhällen. Detta inkluderar att bidra till utformningen av utlysningar och aktiviteter inom initiativen, bland annat utifrån dialog med städerna i Klimatkontrakt 2030. Vidare ingår att informera om möjligheter till finansiering och samarbeten på europeisk nivå samt att stödja de städer som ansluter sig till EU:s Cities Mission om 100 klimatneutrala städer 2030.

7. Viable Cities åtaganden

Med målet att skapa förutsättningar för ett gott liv för alla inom planetens gränser genomförs det strategiska Innovationsprogrammet Viable Cities i nära samarbete med olika aktörer för att påskynda omställningen till klimatneutrala städer år 2030. Detta är en central del av Sveriges åtagande att uppnå målen i Agenda 2030

och Parisavtalet. Programmet strävar efter att vara ledande i att stödja städernas omställning på nationell, europeisk och global nivå genom att använda missionen som ett verktyg.

Inom ramen för Viable Cities som ett strategiskt innovationsprogram kommer följande att prioriteras:

7.1 Samordning Klimatkontrakt 2030

Det pågår en allt snabbare mobilisering kring omställningen både lokalt, nationellt och internationellt, där Klimatkontrakt 2030 fungerar som viktigt verktyg. För att effektivisera och skala upp arbetet krävs bättre samordning och kontinuerlig utveckling av kontrakten. Detta inkluderar att bredda, replikera och prioritera åtgärder samt att effektivisera dialogen mellan alla inblandade aktörer.

Viable Cities programkontor har etablerat och utvecklar nu en samordningsfunktion för Klimatkontrakt 2030 i Sverige. Syftet är att ytterligare stödja processen med klimatkontrakt, där myndigheter, kommuner och andra relevanta aktörer utvecklar och skärper sina åtaganden steg för steg. Samtidigt fokuseras det på att implementera och skala upp åtgärder för att påskynda omställningen.

Den förstärkta samordningsfunktionen stödjer aktörerna i att gemensamt stärka sin förmåga att gå från teori till praktisk implementering av klimatåtgärder. Målet är att ta Klimatkontrakt 2030 till nästa nivå både lokalt, nationellt och internationellt.

Funktionen ökar också kunskapen och skapar bättre förutsättningar för kommuner och andra aktörer att dra nytta av och utveckla arbetssätt för att integrera de omfattande policypaketet på EU-nivå, som exempelvis Fit for 55 och taxonomiförordningen för hållbara investeringar, på lokal nivå.

7.2 Policyutveckling för snabbare lokal omställning

Detta åtagande är kopplat till myndigheternas engagemang, som finns beskrivet i avsnitt 6.1, samt utvecklingsprocesser för systemdemonstratorer och policylab.

Viable Cities avser fortsatt vara en mobiliserande aktör inom smart policyutveckling och regelverk för att stödja städernas klimatomställning. Det innefattar bland annat att ge kommuner bättre överblick över gällande och framtida svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer som är relevanta för klimatomställningen, till exempel policypaketet Fit for 55.

Viable Cities åtagande innefattar också att erbjuda processtöd att förändra regelverk och normer för att praktiskt underlätta klimatomställningen.

7.3 Innovation, implementering och skalning

Viable Cities avser utveckla sin roll som föregångare och intermediär för att stärka de koordinerande, mobiliserande och faciliterande insatserna i det framväxande ekosystemet för att uppnå missionen om Klimatneutrala städer med ett gott liv för alla inom planetens gränser. Detta arbete fokuserar särskilt på gemensamma utvecklingsprocesser för policyutveckling och lärande/innovation, som beskrivs i avsnitt 3.3.

För att underlätta för kommuner att implementera och skala innovation som snabbar på klimatomställningen, kommer Viable Cities att bidra med kompetensnätverk och processtöd. Detta inkluderar samarbete med andra strategiska innovationsprogram och Impact Innovation-program inom utvecklingen av Klimatkontrakt 2030.

Utifrån samarbetsavtalet som finns med Drive Sweden kring klimatsmart mobilitet kommer Viable Cities ytterligare utveckla samverkan med såväl städer och myndigheter inom detta område. Inom digitalisering för klimatomställning kommer arbetet utvecklas vidare med det nyligen inrättade Urban Twin Transition Centre.

Viable Cities samverkar också med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Klimatkommunerna inom initiativet Klimatkonkurrenskraft. Syftet är att påskynda omställningen i riktning mot missionen genom samverkan mellan kommunerna och näringslivet vilket bidrar till att stärka företagens konkurrenskraft.

7.4 Samordnad finansiering

Viable Cities kommer att stödja kommunernas behov av finansiering för klimatomställning och främja samarbete och synergier mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

- Viable Cities kommer tillsammans *med städerna* att fortsätta arbeta med utvecklade former för finansiering kopplat till Klimatkontrakt 2030 inom satsningen Klimatneutrala städer 2030 och de sex myndigheterna som är involverade i detta.
- Viable Cities kommer tillsammans *med myndigheterna* att utveckla arbetet inom samordnad finansiering genom olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 6.3 Samordnad finansiering.
- Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer med sikte på att stödja samtliga städer i satsningen Klimatneutrala städer 2030 samt som en del i det internationella arbetet med missionen och tillgängliggöra insikter och verktyg för många fler.

7.5 Samspel med EU:s mission Klimatneutrala städer

Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EU:s mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl i plattformen för genomförande av missionen, NetZeroCities, som i CapaCITIES, som syftar till att bygga nationella plattformar likt Viable Cities i fler länder.

Viable Cities är också en aktiv part i det europeiska partnerskapsprogrammet Driving Urban Transitions (DUT) och deltar i diskussionen på EU-nivå om närmare samverkan och synergier med system-missionen om klimatanpassning (Adaptation to Climate Change), samt med satsningen New European Bauhaus.

Klimatkontrakt 2030

Mellan Lunds kommun, myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

Stockholm 2024-12-06 Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, såsom de formuleras ovan, ska gälla för 2025. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020, den andra 2021, den tredje 2022 och den fjärde 2023. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Anders Almgren

Kommunstyrelsens ordförande,
Lunds kommun

Olga Kordas

Programchef,
Viable Cities

Caroline Asserup

tf Generaldirektör,
Energimyndigheten

Darja Isaksson

Generaldirektör,
Vinnova

Johan Kuylenstierna

Generaldirektör,
Formas

Elisabeth Backteman

Generaldirektör,
Tillväxtverket

Roberto Maiorana

Generaldirektör,
Trafikverket

Maria Ohlman

tf Generaldirektör,
Naturvårdsverket

Bilaga 1 – Länkar till dokument

Nedan finns länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för Lunds kommun.

- [Klimatkontrakt 2030, version 2020](#)
- [Klimatkontrakt 2030, version 2021](#)
- [Klimatkontrakt 2030, version 2022](#)
- [Klimatkontrakt 2030, version 2023](#)

Bilaga 2 – Omställningskartan

Omställningskartan är en visuell vägledning för städernas omställning till klimatneutralitet. Kartan bygger på lärdomar från bland annat från Viable Cities och har utvecklats inom NetZeroCities för att stödja ett transformativt arbetssätt. Kartan vägleder städer utifrån deras unika startpunkt, mål och lokala förutsättningar.

En central del i kartan är att skapa en omställningsarena som samlar ett ekosystem aktörer från offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhället för att tillsammans med dessa samskapa och genomföra en portfölj av åtgärder. Arbetet inom omställningsarenan är iterativt och lärande, vilket innebär att, nya aktörer tillkommer efterhand, strategier och planer justeras och förbättras kontinuerligt.

Genom att testa, reflektera och successivt integrera effektiva lösningar och arbetssätt kan dessa formas till att bli det nya normala. Ett centralt verktyg i den långsiktiga omställningsprocessen är Klimatkontrakt 2030, som därför i kartan löper längs hela processen.

Klimatkontraktet tydliggör åtaganden, handlingsplaner och investeringsplaner som revideras steg för steg. Genom klimatkontraktet förbinder sig alla parter att stegvis stärka sitt engagemang och samarbeta över sektorsgränser för att påskynda klimatomställningen. Omställningskartan visar på att arbetet över tid förstärker städernas förmåga att nå klimatneutralitet.

